

Priručnik za izradu i dodjeljivanje oznaka za žanr ili oblik

Priredile Tanja Buzina, Branka Purgarić-Kužić, Ana Strinavić, Lucija Martina Vežić

(radna verzija)

Nacionalna i svučilišna knjižnica u Zagrebu, 2022.

Naslov izvornika: Library of Congress Genre/Form Terms Manual

Hrvatski prijevod i preradba: Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu

Sadržaj

1. Predgovor.....	4
2. Oznake za žanr ili oblik u bibliografskim zapisima	6
2.1. Dodjeljivanje oznaka za žanr ili oblik	6
2.2. Dubina indeksiranja	7
2.3. Broj oznaka za žanr ili oblik u bibliografskom zapisu	9
2.4. Redoslijed oznaka u bibliografskom zapisu	10
3. Normativni zapis za žanr ili oblik.....	11
3.1. Uvođenje nove oznake	11
3.2. Struktura i oblik usvojenih oznaka	11
3.3. Neusvojeni oblici	14
3.4. Uputnice za šire pojmove	18
3.5. Uputnice za srodne pojmove	20
3.6. Napomene u normativnim zapisima.....	22
3.7. Izvori podataka u normativnim zapisima.....	24
3.8. Ogljedna oznaka.....	27
3.9. Izmjena normativnog zapisa	27
3.10. Brisanje normativnog zapisa	28
3.11. Izmjena uputnica i neusvojenih oblika.....	29
4. UDK klasifikacijske oznake za žanr ili oblik	31
5. Prilozi.....	32
5.1. MARC polja u normativnom zapisu.....	32
5.2. Citiranje izvora u normativnim zapisima	34
5.3. Primjeri normativnih i bibliografskih zapisa.....	36
6. Literatura.....	45

1. Predgovor

Priručnik za izradu i dodjeljivanje oznaka za žanr ili oblik skup je uputa koje opisuju postupak izrade i načela dodjeljivanja oznaka za žanr ili oblik u Nacionalnoj i sveučilišnoj knjižnici u Zagrebu. Može poslužiti za korištenje u svim vrstama knjižnica, u arhivima, muzejima, znanstvenim i istraživačkim ustanovama i sl. bez obzira koji sustav predmetnog označivanja koriste.

Kao predložak za izradu Priručnika korištene su upute Kongresne knjižnice *Library of Congress Genre/Form Terms Manual*, koje su u manjoj mjeri izmijenjene i prilagođene potrebama Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu, te norma ISO 25964-1:2011 *Information and documentation – Thesauri and interoperability with other vocabularies. Part 1: Thesauri for information retrieval*. Primjeri su odabrani iz kataloga NSK. Priručnikom su obuhvaćena pravila za dodjeljivanje i raspored oznaka za žanr ili oblik u bibliografskim zapisima i pravila za izradu i uređivanje normativnih zapisa, uključujući pravila za izradu usvojenih i varijantnih oblika, oblikovanje napomena, brisanje ili izmjenu zapisa.

Oblik ili žanr je izraz, nadzirani naziv, identifikator ili druga oznaka koja označava vrstu kojoj pripada jedinica građe s obzirom na namjenu i organizaciju sadržaja, odabir teme i stila i druge pretežito sadržajne značajke. Oblik ili žanr među ostalim obuhvaća:

- rod ili vrstu djela (npr. romani, dokumentarni filmovi, animirani filmovi)
- namjenu sadržaja (npr. epitafi, matične knjige krštenih, osmrtnice, katastarski planovi, aukcijski katalogi, čestitke, poslanice, priručnici, jelovnici, programi plesnih predstava)
- način organizacije sadržaja (npr. enciklopedije, sonate, brojalice)
- tematske i/ili stilske konvencije (npr. mrtva priroda, komedija, film noir, punk, manga)¹

Dosadašnja je uobičajena praksa NSK da se tematika djela iskazuje predmetnim oznakama (*o čemu* je u djelu riječ). Da bi se korisniku olakšalo pronalaženje i identifikacija određenog djela, veća se pažnja počela posvećivati obliku tj. žanru. Pod konceptom žanra ne podrazumijeva se samo sadržaj i oblik (struktura i prezentacija), već i namjena i funkcija djela. Uloga oznaka za žanr ili oblik je odgovor na upit korisnika *što* je djelo (sonata, roman, crtež, karta, film). Dodjeljuju se uz predmetne oznake kako bi upotpunile informacije o djelu te pružaju dodatne informacije za građu koja se predmetno ne označuje kao npr. određena glazbena i likovna djela, književna djela, sitni tisak.

Godine 2019. u NSK se započelo sa sustavnim normiranjem oznaka za žanr ili oblik namijenjenih cjelokupnom fondu.² Zbog svojeg opsega i multidisciplinarnosti kao izvorni

¹ Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima. Zagreb : Hrvatski državni arhiv : Muzejski dokumentacijski centar : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: <https://pravilnik.kam.hr> [citirano: 2021-07-07]

² Povremeno su se izrađivale i ranije za potrebe zbirke građe posebne vrste (kartografska građa, vizualna građa, stare i rijetke knjige).

tezaurus odabran je tezaurus *Library of Congress Genre/Form Terms for Library and Archival Materials*. Tezaurus obuhvaća 16 pojmova najviše hijerarhijske razine³.

S obzirom na fond NSK, dodani su neki lokalni pojmovi kao npr. *Jačke, Urbari, Narodni kalendari, Ratne karte, Mjedorezi*, a kod *Akademskih radova* dodani su uži pojmovi *Doktorske disertacije, Završni specijalistički radovi, Magistarski radovi, Diplomski radovi, Završni radovi*.

S druge strane, s obzirom na fond NSK te povijesne i kulturološke razlike, neki su pojmovi izostavljeni kod prevođenja, npr. *Bottle-charts, Chutney (Music)*.

³ Kartografska građa, Memorijalna djela, Nefikcionalna proza, Derivirana djela, Diskurzivna djela, Sitni tisak, Informativna djela, Djela za poduku i obrazovanje, Pravna građa, Književnost, Glazba, Građa za razonodu, Religijska djela, Zvučne snimke, Taktilna djela, Vizualna djela.

2. Oznake za žanr ili oblik u bibliografskim zapisima

2.1. Dodjeljivanje oznaka za žanr ili oblik⁴

Oznake se dodjeljuju na temelju analize djela koje se katalogizira, i to samo kada je pripadnost nekom žanru odmah očita. Ne dodjeljuju djelima koja nemaju prepoznatljiv žanr ili oblik. Npr. djelo *Znanje o politici i hrvatska politologija u europskom kontekstu* ne pripada nekom prepoznatljivom žanru te mu se oznaka ne dodjeljuje.

Katalogizator se treba voditi načelom objektivnosti, odnosno treba izbjegavati pojmove koje izražavaju njegove vrijednosne stavove o djelima koja se katalogiziraju. Važno je uzeti u obzir namjeru autora ili izdavača i izbjegavati osobna tumačenja koja nemaju valjano uporište u sadržaju djela.

Sustav oznaka za žanr ili oblik samostalan je i koristi se u bibliografskim zapisima neovisno o tome sadrže li oni i predmetne oznake. U bibliografskim zapisima u formatu MARC 21 unose se u polje 655 #7 \$a [pojam], \$2 nskzs (kod za sustav za žanr ili oblik NSK).

Oznake za žanr ili oblik ne dijele se tematski, geografski, vremenski niti prema obliku.⁵ Strukturirane su isključivo kao jednostavne te se kao takve dodjeljuju bibliografskim zapisima. Sastoje se od pojedinačnih riječi i/ili sintagmi koje izražavaju jedan pojam. Za usvojene oblike koriste se aktualni termini temeljeni na mjerodavnim izvorima.

Početnom analizom djela i pretraživanjem normativne baze NSK utvrđuje se postoji li odgovarajuća oznaka za žanr ili oblik. Potrebno je temeljito pretražiti normativne zapise, posebice uže pojmove, kako bi se pronašao termin koji svojim opsegom najpreciznije označava žanr ili oblik djela. Postojeće oznake u normativnoj bazi dovoljne su za katalogizaciju većine građe iz općeg fonda NSK i zbirki građe posebne vrste. Žanr ili oblik djela može se iskazati kombinacijom dviju ili više već oblikovanih oznaka. U slučaju kada postojeće oznake nisu dovoljne, mogu se oblikovati nove (vidi u poglavlju *Uvođenje nove*).

Primjeri:

655 \$a Biografije

655 \$a Bibliografije

Ali ne: Biobibliografije

Oznake se dodjeljuju vodeći računa o bibliografskoj razini opisa, npr. serijskim ili višedijelnim jedinicama građe dodjeljuju se oznake koje karakteriziraju građu kao cjelinu. Ako se radi o pojedinačnoj jedinici građe dodjeljuju se oznake koje karakteriziraju tu pojedinačnu jedinicu.

Ukoliko je djelo kompilacija koja se sastoji od dominantnog žanra ili oblika, ali uključuje i druga djela kojima bi bila dodijeljena neka druga oznaka u hijerarhiji, dopušteno je dodijeliti i širu i

⁴ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Assigning Genre/Form Terms J 110. [Citirano: 2021-02-02]

⁵ Kao što je to slučaj s predmetnim oznakama. Opširnije o predmetnom sustavu NSK na portalu Predmetni sustav Nacionalne i sveučilišne knjižnice u Zagrebu. Dostupno na: <http://ps.nsk.hr/>

užu oznaku. Na primjer *Glazbene parodije* je uži pojam od *Humoristična glazba*. Ako kompilacija sadrži pretežno glazbene parodije, ali i značajan udio drugih vrsta humoristične glazbe mogu se dodijeliti dvije oznake, *Glazbene parodije* i *Humoristična glazba*.

2.2. Dubina indeksiranja⁶

Određena oznaka, ovisno o njezinom mjestu u hijerarhiji u normativnoj bazi podataka može obuhvaćati nekoliko podžanrova i oblika. Djelu se dodjeljuju samo one oznake koje ga najbliže određuju. Općenito, ne dodjeljuju se oznake koje predstavljaju podžanrove koji su uključeni unutar opsega izabranog pojma.

Primjeri:

245 \$a Skandi feniks : enigmatski magazin

655 \$a Križaljke

Objašnjenje. Ne dodjeljuje se šira oznaka *Zagonetke i igre*, već uža *Križaljke* koja djelo najbliže određuje.

245 \$a Hrvatska u brojkama 2011

655 \$a Statistike

Objašnjenje. Ne dodjeljuju se pojedinačne oznake *Zdravstvene statistike*, *Biostatistike*, *Pravosudne statistike* i *Vitalne statistike* s obzirom na to da postoji oznaka *Statistike* koja ih svojim opsegom uključuje te kao takva odgovara djelu.

Dvije ili više srodnih oznaka⁷

Ako postoji oznaka koja zastupa dva ili tri žanra, a unutar svoga opsega ne uključuje niti jedan drugi žanr, u načelu dodjeljuje se jedna oznaka umjesto dvije ili tri uže.

Primjer:

245 \$a Nedajmo se, nebojmo se! : davorija : za mješoviti zbor

655 \$a Domoljubne pjesme

Objašnjenje: Jedinica građe sadrži budnice i davorije koje su uži pojmovi od domoljubne pjesme.

Ako neka oznaka u svom opsegu uključuje više od tri podžanra, a djelo se sastoji samo od dva ili tri od tih podžanrova, dodjeljuju se dvije ili tri odgovarajuće uže onake, ali ne i šira.

⁶ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Assigning Genre/Form Terms J 110. [Citirano: 2021-02-02]

⁷ Isto

Primjer:

245 \$a Životinje : pritisni i poslušaj : opipaj i osjeti
655 \$a Taktilne slikovnice
655 \$a Zvučne slikovnice

Objašnjenje: Ne dodjeljuje se šira oznaka *Slikovnice igrčke* koja obuhvaća i druge uže pojmove, npr. *Mirisne slikovnice, Leporelo slikovnice, Pop up slikovnice, Slikovnice za kupanje* i dr.

U nekim slučajevima, poželjno je dodijeliti četiri podžanra neke šire oznake. Ako oznaka obuhvaća širok raspon i svaki podžanr ili oblik predstavlja samo mali dio cijelog njenog raspona, dodjeljuju se četiri podžanra ili oblika umjesto šireg pojma.

Primjer:

245 \$a Antares
655 \$a Znanstvenofantastični stripovi
655 \$a Stripovi o superjunacima
655 \$a Pustolovni stripovi
655 \$a Triler stripovi

Objašnjenje: Ne dodjeljuje se širi pojam *Stripovi* jer sadrži i druge uže pojmove.

Pojmovi u naslovima⁸

Potrebno je zabilježiti svaki izraz za žanr ili oblik koji se javlja u naslovu ili podnaslovu djela kada on precizno predstavlja žanr ili oblik djela.

Primjer:

245 \$a Oliverova pjesmarica : 35 nezaboravnih pjesama
655 \$a Pjesmarice

245 \$a Enciklopedija gljiva
655 \$a Enciklopedije

Kada je u naslovu ili podnaslovu naveden izraz koji upućuje na žanr (npr. „priručnik“, „vodič“ i sl.), a samo djelo ne pripada tome žanru, ne dodjeljuje se oznaka za izraz spomenut u naslovu ili podnaslovu, nego za specifični žanr koji karakterizira djelo.

Primjeri:

245 \$a Stalni postav srednjovjekovne zbirke : vodič

⁸ Isto

655 \$a Katalozi zbirki

245 \$a Karlovac 1991-1995 : vodič izložbe stalnog postava Muzeja Domovinskog
rata Karlovac - Turanj

655 \$a Katalozi izložbi

2.3. Broj oznaka za žanr ili oblik u bibliografskom zapisu⁹

Djelu koje se katalogizira dodjeljuju se oznake koje ga opisuju kao cjelinu. Njihov broj ovisi o samom djelu. Ponekad je dovoljan jedan pojam, dok je u drugim slučajevima potrebno više pojmova.

Primjeri:

245 \$a Hrvatsko planinarsko društvo "Japetić", Samobor : 1923.-2013.

655 \$a Spomenice

245 \$a Maričon : lirična opera u tri čina

655 \$a Opere

655 \$a Partiture

655 \$a Libreta

Kada jedinica građe sadrži zasebne dijelove, npr. uz narativni tekst sadrži i opsežnu bibliografiju ili karte, ili ima popratnu građu i priloge, dodjeljuju se posebne oznake za žanr ili oblik za zasebne dijelove ili priloge ako se procjenjuje da su značajni.

Primjeri:

245 \$a Hrvatska obala u putopisima njemačkih hodočasnika XIV.-XVII. st. : opora,
vinorodna, kršćanska

655 \$a Putopisi

655 \$a Faksimili

Objašnjenje: Uz studiju o njemačkim hodočasnima i njihovim opisima hrvatske obale priloženi su u zasebnom poglavlju hrvatski prijevodi njemačkih putopisa te na optičkom disku faksimili originala.

245 \$a Kovar Morko

655 \$a Slikovnice

655 \$a Zvučne snimke

⁹ Isto

Objašnjenje: Slikovnica s pričom o rudaru Morku, s dodanim optičkim diskom na kojem su zvučne snimke na labinskom dijalektu.

2.4. Redoslijed oznaka u bibliografskom zapisu¹⁰

Kada je djelu dodijeljeno više žanrova, na prvom mjestu se navodi onaj koji je prevladavajući.

Primjer:

245 \$a Tko je tko u Hrvatskoj

655 \$a Biografije

655 \$a Leksikon

Ukoliko djelo nema prevladavajući žanr ili oblik, dodjeljuju se odgovarajući pojmovi redoslijedom koji se smatra najprimjerenijim.

Primjeri:

245 \$a Harry Potter i Red feniksa

655 \$a Fantastični filmovi

655 \$a Filmske adaptacije

245 \$a Mitovi i legende iz cijelog svijeta

655 \$a Mitovi

655 \$a Legende

Ako se dodjeljuju oznake za jedinicu građe kao cjelinu, ali i za samostalna djela koje ta cjelina sadrži, prednost se daje oznakama koje predstavljaju djelo u cjelini nad onima koje predstavljaju pojedine dijelove.

Primjer:

245 \$a Ptice tu oko nas : priručnik za učenike

655 \$a Priručnici

655 \$a Zvukovi prirode

Objašnjenje: Priručnik namijenjen učenicima sadržava osnovne podatke o pticama. Dodan je prilog na optičkom disku na kojem je snimljeno glasanje ptica.

¹⁰Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Order of Genre/Form Terms J 113. [Citirano: 2021-02-05]

3. Normativni zapis za žanr ili oblik

3.1. Uvođenje nove oznake ¹¹

Nova oznaka oblikuje se za djela koja se katalogiziraju i u slučajevima kada knjižnica ima samo jedan primjerak tog žanra.

Nove oznake ne oblikuju se kada se žanr može izraziti kombinacijom dviju ili više već oblikovanih oznaka.

Kada se djelo koje se katalogizira doima novim žanrom ili oblikom, ali se smatra da još nije definiran i prepoznatljiv ili nije postignut konsenzus oko termina, dodjeljuje se postojeća oznaka koja najpreciznije određuje žanr tog djela.

Ako se smatra da je žanr ili oblik od takvog značaja da oznaku treba oblikovati usprkos nedostatku konsenzusa oko terminologije¹², potrebno je provesti istraživanje prema uputama danim u poglavlju *Izvori podataka u normativnim zapisima*, a zatim, na temelju dostupnih podataka, izraditi novu oznaku koja najtočnije izražava žanr ili oblik djela. Za sve druge oblike izrađuju se opće uputnice (vidi poglavlje *Neusvojeni oblici*). Ako se naknadno postigne suglasnost oko terminološke upotrebe nekog pojma, usvojeni oblik treba pregledati i po potrebi izmijeniti u skladu s prihvaćenom terminologijom.

3.2. Struktura i oblik usvojenih oznaka ¹³

Prirodni redoslijed riječi. Oznake se oblikuju prirodnim redoslijedom riječi pri čemu se sadržajem značajnija riječ, kad god je to jezično moguće, bilježi na početku sintagme (npr. Politički plakati, Kazališni plakati, Izložbeni plakati, ali Plakati s motivima divljine). Obrnuti redoslijed riječi može se, u nekim slučajevima, dodati kao neusvojeni oblik.

Primjer:

155 \$a Političke karikature [usvojeni oblik]

455 \$a Karikature, političke [neusvojeni oblik]

¹¹ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. When to Establish a New Genre/Form Term J 120. [Citirano: 2021-02-17]

¹² Obično se radi o novim izrazima u javnom diskursu ili novim znanstvenim ili tehničkim terminima. Ako se s vremenom ustalili i bude prihvaćen termin na hrvatskom jeziku – taj postaje usvojena oblik, a raniji oblik postaje neusvojen.

¹³ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Form of Authorized Genre/Form Term J 180. [Citirano: 2021-02-24]

Jednina i množina. Oznake se oblikuju u množini ako su entiteti brojivi. Ako entiteti nisu brojivi, oblikuju se u jednini.

Primjeri:

155 \$a Predavanja
155 \$a Oporuke
155 \$a Misali
155 \$a Dokumentarne fotografije

Ali:

155 \$a Sakralna glazba
155 \$a Utopijska proza
155 \$a Usmena povijest

Riječi iz stranih jezika. Oznake se u pravilu oblikuju na hrvatskom jeziku. Drugačiji oblici mogući su kada se radi o stranim riječima (riječi za koje ne postoji hrvatski prijevod ili se u referentnoj literaturi uobičajeno koriste u izvornom obliku) ili tuđicama (riječi koje su donekle prilagođene hrvatskom jeziku, ali zadržavaju i neka svojstva izvornoga jezika).

Primjeri:

155 \$a Concerti grossi
155 \$a Puzzle
155 \$a Remake (filmovi)
155 \$a Electronica (glazba)
155 \$a Ofset
155 \$a Bildungsromani

Ovakve se oznake naknadno mijenjaju u hrvatski oblik, ako se za to pronađe potvrda u referentnim izvorima.

Kvalifikator u zagradi.¹⁴ U nekim je slučajevima potrebno pridružiti dodatno obilježje, odnosno kvalifikator, kako bi se preciznije označilo značenje pojma ili kako bi se razlikovalo od drugih pojmova sličnog ili istog naziva. Kvalifikator ne treba dodavati pojmu koji se koristi u uobičajenom značenju iako može imati i druga značenja. Na primjer, pojmu *Dnevnici* ne treba dodavati kvalifikator iako može imati i značenja koja se ne odnose na kronološke opise zbivanja.

Kvalifikator se unosi malim slovima u okrugloj zagradi i koristi se u sljedećim primjerima:

¹⁴ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Parenthetical Qualifiers in Genre/Form Terms J 183. [Citirano: 2021-02-24]

a. Naziv discipline

Kada je potrebno, dodaje se kvalifikator s nazivom discipline ili teme.

Primjeri:

- 155 \$a Dionice (glazba)
- 155 \$a Rezolucije (pravo)
- 155 \$a Videoinstalacije (umjetnost)
- 155 \$a Dokumentacija o instalacijama (izložbe)

b. Kategorije objekata

Ako pojam označava neku vrstu objekta, dodaje se kvalifikator kategorije kojoj objekt pripada.

Primjeri:

- 155 \$a Albumi (knjige)
- 155 \$a Zapisi (dokumenti)
- 155 \$a Promotivni albumi (zvučne snimke)

c. Isključivanje dvosmislenosti ili razjašnjenje pojma

Kvalifikator u zagradi koristi se također za uklanjanje dvosmislenosti ili višeznačnosti, ili za dodatno pojašnjenje neke riječi ili izraza.

Primjeri:

- 155 \$a Balade (instrumentalna glazba)
- 155 \$a Balade (pjesništvo)
- 155 \$a Balade (srednji vijek)

- 155 \$a Dijalozi (glazba)
- 155 \$a Dijalozi (književnost)

d. Sintagma ili kvalifikator

U mnogim slučajevima kvalifikator u zagradi može se izbjeći oblikovanjem sintagme (imenica s pridjevom). Takvim oblicima treba dati prednost pred oznakama s kvalifikatorom.

Primjeri:

- 155 \$a Glazbene parodije
[ne Parodije (glazba)]

- 155 \$a Satirična književnost
[ne Satire (književnost)]

3.3. Neusvojeni oblici¹⁵

Izrada neusvojenih oblika

Nakon utvrđivanja usvojenog oblika, svi istoznačni ili bliskoznačni pojmovi upisuju se kao neusvojeni oblici, odnosno kao „vidi“ uputnice (MARC 21, polje 455). Oni služe kao terminološka kontrola i izražavaju odnose ekvivalencije. Navođenje istih neusvojenih oblika za dva različita usvojena oblika nije dozvoljeno.

Primjeri:

155 \$a Brzalice

455 \$a Jezikolomke

155 \$a Astronomske karte

455 \$a Karte neba

455 \$a Karte zvjezdanog neba

155 \$a Potraživanja

455 \$a Tražbine

455 \$a Tužbeni zahtjevi

455 \$a Zahtjevi

a. Sinonimi. Neusvojeni oblici izrađuju se i za sinonime. Sinonimi su dva ili više leksema istog ili sličnog značenja koji imaju isto denotativno i konotativno značenje, tj. kada su zamjenjivi u svim kontekstima u kojima se pojavljuju.

Primjeri:

155 \$a Glazba

455 \$a Muzika

155 \$a Sitotisak

455 \$a Serigrafije

455 \$a Svileni tisak

455 \$a Svilotisak

455 \$a Propusni tisak

455 \$a Protisni tisak

¹⁵ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. "Used for" References J 190. [Citirano: 2021-03-09]

Kod užih pojmova i sintagmatskih oblika koji sadrže riječ ili izraz iz usvojenog oblika šireg pojma nije potrebno ponavljati neusvojene oblike šireg pojma.

Primjer:

155 \$a Glazba

455 \$a Muzika

i

155 \$a Popularna glazba

455 \$a Zabavna glazba

455 \$a Pop glazba

555 \$w g

\$a Glazba

Objašnjenje: Za usvojeni oblik *Popularna glazba* ne izrađuje se neusvojeni *Popularna muzika* jer je pojam *Muzika* naveden kao neusvojeni oblik šireg pojma *Glazba*.

b. Bliskoznačnice i djelomični sinonimi. Riječi koje u određenom kontekstu imaju slično značenje za potrebe sustava mogu se smatrati sinonimima.

Primjeri:

155 \$a Književnost

455 \$a Beletristika

155 \$a Priručnici

455 \$a Upute

455 \$a Vademekumi

Ako se bliskoznačnice ne smatraju sinonimima, odnosno ako se za svaki termin izrađuje zasebni usvojeni oblik, za potrebe korištenja i pretraživanja kataloga u oba se zapisa u općoj napomeni upućuje s jednoga na drugi. Detaljnije vidi u poglavlju *Opća napomena za korisnike, c. Upućivanje na bliske ili slične pojmove*.

c. Izrada uputnica za različite pravopisne oblike. Za različite pravopisne oblike, različit završetak riječi i sl., izrađuju se neusvojeni oblici.

Primjeri:

155 \$a Audio vodiči

455 \$a Audiovodiči

155 \$a Sažeci

455 \$a Sažetci

155 \$a Uskrsna proza
455 \$a Uskršnja proza

Kad god je moguće, treba izbjegavati oblikovanje usvojenog oblika koji sadržava znakove poput crtice, apostrofa i sl. Korištenje interpunkcijskih znakova, dijakritičkih i drugih posebnih znakova može uzrokovati probleme prilikom unosa pojmova, kao i sortiranja i obrade u informacijskim sustavima.¹⁶

Primjeri:

155 \$a Pop up slikovnice
455 \$a Pop-up slikovnice

155 \$a Kuranske priče
455 \$a Kur'anske priče

d. Izrada uputnica za termine za koje ne postoji usuglašenost u referentnim izvorima. Za novi termin za koju još ne postoji konsenzus oko jedinstvenog i najprikladnijeg termina, upisuju se kao neusvojeni oblici sve varijante termina pronađene u izvorima, kao i one za koje se pretpostavlja da bi ih korisnik mogao tražiti.

Primjer:

155 \$a Reverzibilne slikovnice
455 \$a Rotirajuće slikovnice
455 \$a Slikovnice koje se rotiraju
455 \$a Preokrenute slikovnice
455 \$a Obrnute slikovnice

e. Inverzija. Oblik u inverziji može se dodati kao neusvojeni. Ne navodi se ako širi pojam počinje istom riječju, npr., za oznaku *Politički plakati* širi je pojam *Plakati*, pa se ne oblikuje 455 *Plakati, politički*. Detaljnije vidi u poglavlju *Struktura i oblik usvojenih oznaka, Prirodni redoslijed riječi*.

Primjer:

155 \$a Planinarske karte
455 \$a Karte, planinarske
555 \$w g
 \$a Tematske karte

¹⁶ ISO 25964-1:2011 Information and documentation – Thesauri and interoperability with other vocabularies. Part 1: Thesauri for information retrieval. Geneva: ISO, 2011. [Citirano: 2021-04-06]

Objašnjenje: Širi pojam ne počinje istom riječju, stoga je izrađen neusvojeni oblik u inverziji.

Promijenjeni ili ukinuti usvojeni oblici kao neusvojeni oblici

Ukoliko je usvojeni oblik promijenjen, raniji oblik navodi se kao uputnica.

Primjeri:

155 \$a Figuralno pjesništvo

455 \$a Figuralna poezija

155 \$a Faksimili

455 \$a Faksimilne reprodukcije

„Rastuće“ uputnice za neusvojene pojmove

U nekim slučajevima je potrebno napraviti uputnice za uže pojmove kako bi se korisnika obavijestilo da se pojam vodi pod drugim, obično širim terminom. Takve se uputnice nazivaju „rastuće“ ili uputnice „prema gore“. Izrađuju se samo kada se procijeni da je suvišno uvesti usvojene oblike za specifične pojmove.

Primjeri:

155 \$a Biblijske priče

455 \$a Priče Starog zavjeta

455 \$a Priče Novoga zavjeta

155 \$a Blagdanske pjesme

455 \$a Božićne pjesme

455 \$a Uskrsne pjesme

Kratice, akronimi, itd.

Kada je usvojeni termin u punom obliku, a poznat je i kao kratica ili akronim, kratki oblik navodi se kao neusvojen. Prema potrebi, akronimu ili kratici dodaje se kvalifikator u okrugloj zagradi.

Primjer:

155 \$a Česta pitanja

455 \$a FAQ

Ako je termin poznatiji kao akronim ili kratica, odabire se taj oblik kao usvojeni, a za potpuni oblik izrađuje se „vidi“ uputnica, odnosno upisuje se kao neusvojeni.

Strani termini. Općenito, ne treba dodavati opće uputnice za njihove ekvivalente na stranim jezicima. Ipak, takve opće uputnice mogu biti izrađene ako su strani nazivi općepoznati u izvorima na hrvatskom jeziku.

Primjeri:

155 \$a Džinglovi

455 \$a Jingles

155 \$a Klauzule (napjevi)

455 \$a Clausulae

Pojmovi tipa [...] i [...]. Za oznake izrađene u obliku [Pojam A] i [Pojam B] izrađuju se opće uputnice u obrnutom redoslijedu.

Primjer:

155 \$a Anali i kronike

455 \$a Kronike i anali

3.4. Uputnice za šire pojmove¹⁷

Hijerarhijski odnos izražava nadređenost i podređenost između pojmova. Hijerarhijski odnos može biti generički (rod-vrsta) ili partitivni (cjelina-dio).

a. Generički odnos (rod-vrsta)

Generički odnosi su oni u kojima nadređeni (širi) pojam zastupa razred ili vrstu, a podređeni (uži) pojam njegove podrazrede ili podvrste.

Primjeri:

155 \$a Liste lijekova

555 \$w g (širi pojam) Referentna djela

¹⁷ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Broader Term References J 186. [Citirano: 2021-03-02]

155 \$a Obrasci
555 \$w g (širi pojam) Sitni tisak
555 \$w g (širi pojam) Informativna djela

b. Partitivni odnos (cjelina-dio)

U njima nadređeni (širi) pojam označava pojam čiji podređeni (uži) pojam po definiciji ili općem mišljenju znači njegov dio.

Primjeri:

155 \$a Filmske špice
555 \$w g (širi pojam) \$a Pokretne slike
555 \$w g (širi pojam) \$a Informativna djela

U normativne zapise unose se samo uputnice za šire pojmove. Uputnice za uže pojmove ne izrađuju se već se njihov prikaz strojno generira.

Svaka oznaka treba biti povezana na neposredno nadređeni (širi) pojam.

Primjer:

155 \$a Križaljke
555 \$w g (širi pojam) \$a Zagonetke i igre
i

155 \$a Zagonetke i igre
555 \$w g (širi pojam) \$a Građa za razonodu

Objašnjenje: Pojam *Križaljke* povezuje se samo na neposredno širi pojam *Zagonetke i igre*, ne povezuje se na pojam *Građa za razonodu* koji je širi od *Zagonetke i igre*.

Oznake bez šireg pojma nisu dopuštene. Izuzetak su oznake za krovne pojmove (pojmove najviše razine) kao što su npr. Ilustrirana djela, Književnost, Pravna građa itd.

Većina pojmova zahtijeva samo jedan širi pojam, ali neki mogu biti povezani s više širih pojmova.

Primjeri:

155 \$a Aukcijski katalogi
555 \$w g (širi pojam) Prodajni katalogi

155 \$a Propovijedi

555 \$w g (širi pojam) Diskurzivna djela

555 \$w g (širi pojam) Religijska djela

155 \$a Taktilna kartografska građa

555 \$w g (širi pojam) \$a Taktilna djela

555 \$w g (širi pojam) \$a Informativna djela

555 \$w g (širi pojam) \$a Kartografska građa

Izmjene postojeće strukture uputnice. Kada se uvodi novi pojam koji se nalazi u sredini hijerarhije, potrebno ga je dodati kao širi pojam normativnim zapisima svih nižih pojmova te izbrisati prije navedene šire pojmove koji povezuju te pojmove sa pojmovima širim od novouspostavljenog srednjeg pojma.

Primjer:

Sada:

155 \$a Rekvijemi

555 \$w g (širi pojam) \$a Pogrebna glazba

155 \$a Pogrebna glazba

555 \$w g (širi pojam) \$a Prigodna glazba

Prije:

155 \$a Rekvijemi

555 \$w g (raniji širi pojam) \$a Prigodna glazba

3.5. Uputnice za srodne pojmove ¹⁸

Potrebno je unakrsno povezati pojmove koji nisu hijerarhijski povezani, ali su semantički ili konceptualno bliski. U takvim slučajevima uputnice za srodne pojmove izrađuju se recipročno u oba zapisa.

Uputnice za srodne i šire pojmove u zapisu redaju se tako da se prvo navode svi širi, a zatim svi srodni pojmovi.

Primjer:

155 \$a Popisi stanovništva

555 \$w g (širi pojam) \$a Zapisi (dokumenti)

¹⁸ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Related Term References J 188. [Citirano: 2021-03-18]

555 \$a (srodni pojam) Demografska istraživanja

i

155 \$a Demografska istraživanja

555 \$w g (širi pojam) \$a Informativna djela

555 \$a (srodni pojam) Popisi stanovništva

Uputnice za srodni pojam izrađuju se kada se nalaze u istoj hijerarhiji, a ne dijele isti neposredni širi pojam.

Primjer:

155 \$a Blagdanske pjesme

555 \$w g (širi pojam) \$a Popijevke (glazba)

555 \$a (srodni pojam) Božićna glazba

680 \$i Odrednica okuplja uglazbljene tekstove blagdanskih pjesama. Tekstove blagdanskih pjesama koji nisu uglazbljeni vidi pod Tekstovi blagdanskih pjesama.

155 \$a Božićna glazba

555 \$w g (širi pojam) \$a Prigodna glazba

555 \$a (srodni pojam) Blagdanske pjesme

680 \$i Odrednica okuplja različite glazbene žanrove koji se izvode ili slušaju u božićno vrijeme.

a. **Ograničenja kod izrade uputnica za srodni pojam.** Uputnice za srodni pojam u polju 555 ne izrađuju za :

- pojmove koji počinju istom riječi

Primjer:

155 \$a Akrostih (pjesništvo)

155 \$a Akrostih (zagonetke)

- povezivanje dvaju pojmova koji imaju zajednički neposredni širi pojam na bilo kojoj razini iste hijerarhije

Primjer:

155 \$a Međunarodni ugovori

680 \$i Odrednica okuplja tekstove pojedinačnih ugovora ili zbirke ugovora između dviju ili više država, uključujući dopune, amandmane, itd.

155 \$a Međuvladini ugovori

680 \$i Odrednica okuplja sporazume koje sklapaju šefovi država, a obično ih pripremaju ministri vanjskih poslova i diplomatski predstavnici, koji za razliku od međunarodnih sporazuma ne zahtijevaju ratifikaciju u parlamentu.

Objašnjenje. Oznake imaju zajedničke šire pojmove *Pravna građa* i *Zapisi (dokumenti)*.

b. **Napomene o opsegu pojma.** Ako su dva pojma toliko usko povezana da bi moglo doći do zabune, a gore navedena pravila ne dopuštaju upotrebu uputnice za srodni pojam, u polju napomene o opsegu pojma potrebno je navesti razlike u primjeni tih pojmova. Detaljnije vidi u poglavlju *Opća napomena za korisnike*, c. *Upućivanje na bliske ili slične pojmove*.

Primjeri:

155 \$a Ptičje perspektive

680 \$i Odrednica okuplja prikaze gradova ili krajolika gledanih odozgo. Za fotografije snimljene iz zraka vidi pod \$a Zračne fotografije.

i

155 \$a Zračne fotografije

680 \$i Odrednica okuplja fotografije snimljene iz zraka. Za prikaze gradova ili krajolika gledanih odozgo vidi pod \$a Ptičje perspektive.

3.6. Napomene u normativnim zapisima

Normativni zapisi mogu sadržavati dvije vrste napomena: opću napomenu za korisnike (polje 680) i internu napomenu (polje 667).

Opća napomena za korisnike¹⁹

Opća napomena za korisnike (MARC 21 polje 680, potpolje i) obavezan je dio normativnog zapisa za žanr ili oblik. Korisnicima daje informaciju o definiciji i opsegu pojma, a katalogizatorima omogućuje da održe dosljednost u načinu dodjeljivanja oznaka.

¹⁹ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Scope Notes J 195. [Citirano: 2021-05-23]

Opća napomena za korisnike sadrži informaciju o:

a. Definicija i opseg pojma. U napomeni se navodi definicija i opseg pojma. Ova vrsta napomene je osobito značajna u situacijama kada se u konzultiranim izvorima ne može utvrditi točna definicija pojma te kada je značenje odrednice potencijalno višeznačno, nepoznato ili nerazumljivo.

Primjeri:

155 \$a Trajni kalendari

680 \$i Odrednica okuplja djela koja koriste algoritme, tablice ili mehaničke uređaje za računanje ili prikazivanje dana i mjeseca u bilo kojoj godini.

155 \$a Ilustrirani priručnici za prepoznavanje

680 \$i Odrednica okuplja ilustrirane priručnike koji se koriste za identifikaciju prirodnih objekata, životinja, biljaka itd. u njihovom prirodnom okruženju.

b. Upućivanje na bliske ili slične pojmove. U napomeni se upućuje na međusobni odnos pojmova koji su blisko povezani, preklapaju se u značenju ili su naizgled isti. U napomenama se objašnjava po čemu se oni razlikuju, a upisuju se u svaki zapis na koji se odnose. Redoslijed bilježenja je sljedeći:

680 \$i Odrednica okuplja ... [opis odrednice A]. Djela [opis odrednice B] vidi pod \$a [odrednica B].

Primjer:

155 \$a Hagiografije

680 \$i Odrednica okuplja djela koja donose životopise svetaca i svetačke legende. Katoličke liturgijske knjige u kojima su kalendarskim redom zabilježena imena svetaca s kratkim životopisom vidi pod \$a Martirologiji.

i

155 \$a Martirologiji

680 \$i Odrednica okuplja katoličke liturgijske knjige u kojima su kalendarskim redom zabilježena imena svetaca s kratkim životopisom. Djela koja donose životopise svetaca i svetačke legende vidi pod \$a Hagiografije.

c. Upućivanje na uže pojmove. Ova vrsta napomene koristi se u slučajevima kada je neophodno navesti da se oznaka koristi u svom najopćenitijem smislu, a da se pod specifičnim oznakama u katalogu nalaze podtipovi tog žanra ili oblika. Napomena ove vrste koristi se samo na najvišoj razini hijerarhije.

Primjer:

155 \$a Književnost

680 \$i Književnost podrazumijeva tekstove napisane s namjerom da sadrže umjetničku vrijednost, za razliku od djela znanstvene, tehničke ili praktične naravi. Odnosi se na književna djela koja se sastoje od više različitih književnih žanrova koji se ne mogu zajedno obuhvatiti užim pojmovima.

Napomena o opsegu treba kratko, jezgrovito i izravno prenijeti bitne informacije.

Primjeri:

155 \$a Fotostripovi

680 \$i Odrednica okuplja stripove u kojima se likovi i radnja ne crtaju, nego se slažu fotografije na koje se dodaje tekst.

155 \$a Karte toka

680 \$i Odrednica okuplja tematske karte koje prikazuju podatke o kretanju ljudi, proizvoda, prirodnih resursa, vremena itd.

Interna napomena

Sadržaj interne napomene (MARC 21 polje 667, potpolje a) namijenjen je katalogizatorima. U internu napomenu obično se unose podaci o uređivanju zapisa, detaljnije napomene o primjeni ili opsegu i sl.

Primjer:

155 \$a KenKen zagonetke

667 Ne miješati sa sudoku zagonetkama.

3.7. Izvori podataka u normativnim zapisima²⁰

Svrha istraživanja i navođenja relevantnih izvora podataka, kao i samih podataka pronađenih u tim izvorima je potvrda da je oblik termina potvrđen u stručnoj literaturi. Termini i s njima povezane uputnice također trebaju odražavati jezičnu, stilsku i konstrukcijsku strukturu sustava za žanr ili oblik NSK.

Informacija o izvoru podataka ima tri svrhe: iskazati vezu termina i katalogiziranog djela; dati informaciju o izboru terminologije; dati definicije i informacije o opsegu i korištenju pojma, njegovom odnosu prema sličnim postojećim terminima te razliku među njima.

²⁰ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Authority Research for Genre/Form Term Proposals J 160. [Citirano: 2021-02-22]

Tri su kategorije izvora podataka koje normativni zapis sadržava:

- U polju 670 *Izvor podataka* navodi se relevantni izvor u kojem su podaci pronađeni, uključujući djelo koje se katalogizira; polje je obavezno.
- U polju 675 *Izvor u kojem podaci nisu pronađeni* navode se izvori LCGFT ili Hrvatska enciklopedija Leksikografskog zavoda kada u njima podatak nije pronađen. Uglavnom se koristi za lokalno dodane pojmove kojih nema u LCGFT tezaurusu.
- U polju 952 *Ogledna odrednica* navodi se termin koja je poslužio kao model za oblikovanje novoga termina.

Navođenje izvora podataka prilikom izrade normativnih zapisa za novi pojam

- **Djelo koje se katalogizira.** Kada se oblikuje nova oznaka kao izvor podataka obavezno se citiraju bibliografski podaci (naslov, autor, impresum) za djelo za koje se ona izrađuje.
- **Dodatna istraživanja.** Dodatnim istraživanjem potvrđuje se prikladnost oblika novog pojma. Ako je izbor i oblik pojma rezultat kombinacije istraživanja izvora podataka i ogledne odrednice, citiraju se oba izvora. U izradi novog zapisa, u načelu nije prihvatljivo citiranje isključivo djela za koje se predlaže nova oznaka. Treba navesti i druge izvore koji odgovaraju predmetnom području kako bi se pokazalo da je pojam temeljito istražen. Na primjer, prije izrade novoga pojma za glazbu treba istražiti referentne izvore za glazbenu građu te navesti je li novi termin u njima potvrđen ili nije.
- **Broj citiranih izvora.** Za svaki prijedlog za uspostavljanje nove oznake, uz citiranje djela koje je povod njenoj izradi, treba citirati barem još jedan izvor u kojem su podaci pronađeni. Osim ovog zahtjeva, ne postoji opće pravilo o broju citiranih izvora. U slučajevima kada i nakon provedenog istraživanja nije pronađen dodatni izvor podataka osim djela koje se katalogizira, oznaka se može izraditi ako je pretraživanje odgovarajuće dokumentirano. To se bilježi u polju 675 *Izvor u kojem podaci nisu pronađeni*.
- **Mjesto pronađenog pojma u izvoru podataka.** Pojam se u izvoru podataka može nalaziti u naslovu ili podnaslovu, naslovu poglavlja, tekstu djela, sažetku, kazalu, ključnim riječima, opisu ilustracija, tablica, grafičkih prikaza i sl. kao i u naslovima drugih djela. Mjesto pronađenoga pojma nije obavezno navoditi.
- **Odnos izvora podataka i specifičnog pojma.** Navedeni izvor podataka mora se odnositi na specifičnu oznaku. Primjerice, postojanje natuknice *Karta* u Hrvatskoj enciklopediji samo po sebi nije dovoljno da se opravda pojam *Batimetrijske karte*. Navedeni izvor treba se odnositi na oznaku kao cjelinu, a ne samo na jednu riječ ili element u toj oznaci.
- **Navođenje izvora podataka u poljima 670 i 675.** Svi konzultirani izvori navode se u poljima 670 *Izvor podataka* (za pronađeni izvor) i 675 *Izvor u kojem podaci nisu pronađeni*. Kada se navodi polje 670, termin se bilježi u potpolju \$b [*Pronađeni podatak*]. Uz pronađeni oblik (potpolje \$b) može se dodatno koristiti i potpolje \$u [*Jedinstveni identifikator građe*] u koje

se upisuje poveznica na mrežni izvor iz kojeg su podaci preuzeti. Detaljnije vidi u prilogu *Citiranje izvora u normativnim zapisima*. Informacije dane u tim poljima trebaju biti potvrda terminologiji koja se koristi u normativnom zapisu (polja 155, 455) te napomeni o opsegu pojma (polje 680).

- **Mjerodavni izvori podataka.** Vrsta konzultiranog tiskanog ili online izvora za svaki pojam ovisi o prirodi predloženog pojma. Uz djelo koje se katalogizira najčešće konzultirane vrste izvora su:

- Opći rječnici, osobito Hrvatski jezični portal i Rječnik hrvatskog jezika
- Opće enciklopedije Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža, primjerice, Hrvatska enciklopedija
- Specijalne enciklopedije i leksikoni Leksikografskog zavoda Miroslav Krleža, primjerice, Muzička enciklopedija, Filmski leksikon, Pravni leksikon
- Opći indeksi i tezaursi, primjerice Struna : hrvatsko strukovno nazivlje
- Referentni izvori i druga stručna djela kada je pojam svojstven određenoj disciplini, primjerice za pravnu građu Englesko-hrvatski rječnik prava i međunarodnih i poslovnih odnosa
- Web-stranice, posebno onih organizacija povezanih s temom, primjerice web-stranice nacionalnih muzeja, strukovnih udruga itd.
- Službene web-stranice organa vlasti i njihovih izdanja, primjerice, Narodne novine
- Hrčak : portal hrvatskih znanstvenih i stručnih časopisa
- Digitalni akademski arhivi i repozitoriji (DABAR)
- Nacionalni repozitorij završnih i diplomskih radova (ZIR)
- Library of Congress Genre/Form Terms for Library and Archival Material (LCGFT)

Napomena: Društvene mreže kao što su primjerice Wikipedija, Twitter općenito se ne smatraju mjerodavnim izvorima za žanr ili oblik. One mogu biti korisne utoliko što navode tiskane ili online izvore na temelju kojih su tamo objavljeni podaci napisani. Samo u rijetkim slučajevima društvene mreže smatraju se najboljim izborom. Kao dodatak citiranju tih mrežnih mjesta obavezno se u polju 675 navodi evidencija o istraživanju mjerodavnih izvora u kojima traženi podatak nije pronađen.

Ako je oznaka u normativnoj bazi izrađena na temelju termina iz tezaurusa *Library of Congress Genre/Form Terms* (LCGFT), u polje 670 potpolje \$a navodi se LCGFT, a u potpolje \$b unosi se pronađeni podatak. Ako je oznaka u normativnoj bazi lokalna (nije preuzeta iz LCGFT) tada se LCGFT navodi u polje 675 potpolje \$a. Oznaka iz LCGFT-a se koristi i kao izvor za oblik na engleskom jeziku (polje 755, potpolje \$a).

3.8. Ogledna oznaka²¹

MARC21 polje 952 *Ogledna odrednica* služi za navođenje modela oblikovanja usvojenih oblika, a navodi se za:

- Oblikovanje oznake s drugim pridjevom prema već oblikovanoj oznaci. Npr. *Koncertni plakati* kao ogledna oznaka za novu oznaku *Operetni plakati*.
- Oblikovanje oznake s istim pridjevom kod različitih osnovnih termina. Npr. *Autobiografska proza* kao ogledna oznaka za *Autobiografski filmovi*.
- Oblikovanje korištenjem kvalifikatora koji se već koristi uz druge termine. Npr. *Kvadrilje (glazba)* kao ogledna oznaka za *Kalipso (glazba)*.
- Oblikovanje s različitim kvalifikatorima kod istih osnovnih termina. Npr. *Remake (filmovi)* kao ogledna oznaka za *Remake (televizijski programi)*.
- Oblikovanje koje se izrađuje prema standardnim obrascima kao što su oznake tipa [...] i [...]. Npr. *Sudske odluke i mišljenja* kao ogledna oznaka za oblikovanje nove oznake *Sudski spisi, podnesci i zapisnici*.

Navod ogledne oznake služi samo za potvrdu izbora usvojenog oblika. Oblikovanje nove oznake mora biti potkrijepljeno i mjerodavnim izvorom koji potvrđuje izbor termina.

Primjer:

155 \$a Biografsko pjesništvo

952 \$a Biografska proza

3.9. Izmjena normativnog zapisa²²

Izmjena usvojenog oblika u drugi oblik podrazumijeva promjenu podatka u polju 155 postojećeg zapisa. Prije provođenja izmjene treba provjeriti:

- upotrebljava li se predloženi novi oblik kao usvojeni (polje 155) ili neusvojeni (polje 455) u nekom drugom normativnom zapisu
- upotrebljava li se raniji oblik u drugim zapisima kao širi ili srodan pojam (polje 555)
- upotrebljava li se raniji oblik kao primjer u drugim zapisima (polje 680)
- odgovara li postojeća UDK oznaka izmijenjenom obliku

Novi usvojeni oblik treba biti utemeljen u izvorima podataka kako je navedeno u poglavlju *Izvori podataka u normativnim zapisima*.

²¹ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Authority Research for Genre/Form Term Proposals J 160. [Citirano: 2021-02-22]

²² Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Changing a Term or Deleting a Genre/Form Authority Record J 130. [Citirano: 2021-02-18]

Raniji usvojeni oblik obavezno se unosi u polje 455 kao neusvojeni oblik.

Primjer:

155 \$a Figuralno pjesništvo

455 \$a Figuralna poezija

Objašnjenje: Raniji usvojeni oblik (polje 155) bio je *Figuralna poezija*.

Raniji oblik se ne navodi:

- kada se od novog oblika razlikuje samo u nekim znakovima, npr. velika ili mala slova, dijakritički znakovi. Međutim, u slučaju kada su razmak ili crtica uklonjeni, a novi usvojeni oblik je jedna riječ, potrebno je dodati 455 za raniji oblik
- kada je u ranijem obliku samo ispravljena tipografska pogreška

Nakon izmjene usvojenog oblika, provode se ispravke i u zapisima u kojima se izmijenjeni oblik pojavljuje u poljima 555 i 680. U bibliografskoj bazi nije potrebno raditi ispravke, one će se provesti automatski.

Prilikom izmjene podataka u normativnom zapisu, preporučuje se pregledati cijeli zapis i, ako postoje kakve nepravilnosti ili nedostaci, treba ih ispraviti u skladu s ovim uputama.

Ako se postojeći usvojeni oblik dijeli na dva ili više novih, zapis se briše, a za nove se usvojene oblike izrađuju novi zapisi.

Detaljnije o oblikovanju usvojenih oznaka vidi u poglavlju *Struktura i oblik usvojenih oznaka*.

3.10. Brisanje normativnog zapisa

Normativni zapis briše se samo ako je postojeći usvojeni oblik zastario, podijeljen na dvije ili više novih oznaka ili ako je već zastupljen u katalogu nekom drugom oznakom. U slučaju dupliranih oznaka u bazi se ostavlja stariji zapis, a briše se noviji. Prije brisanja normativnog zapisa potrebno je obrazložiti razlog brisanja.²³

- Brisanje suvišnih polja.** Prije brisanja zapisa treba ukloniti suvišna polja. U zapisu koji se briše ostaje samo uvodno polje (LDR) i kontrolna polja (polja od 001 do 040), polje usvojenog oblika 155, polje napomene o izbrisanoj oznaci 682 i lokalno polje potpisa katalogizatora 998. Uklanjaju se polja neusvojenih oblika (455), širih i srodnih pojmova (555), interne napomene (667), citiranih izvora (670), opća napomena za korisnike (680), oblik na engleskom jeziku (755).
- Napomena o izbrisanoj oznaci.** U polje 682 navodi se razlog brisanja. Potpolje \$i sadrži tekst napomene, a potpolje \$a sadrži primjer ako je potreban.

Preporučeni oblici teksta objašnjenja u polju napomene su:

²³ Isto.

682 ## \$i Zastarjela odrednica.

682 ## \$i Zapis je izbrisan jer je odrednica podijeljena na dvije \$a [Primjer] i \$a [Primjer]

682 ## \$i Zapis je izbrisan jer je odrednica identična odrednici \$a [Primjer]²⁴

- c. **Spremanje i pregled zapisa.** U uvodnom polju mijenja se kôd za status zapisa (mjesto 05) u „d“, tj. „izbrisan“. Zatim se provjerava postoje li u normativnoj bazi drugi zapisi u kojima se koristi oznaka koja se briše i, ako postoje, rade se potrebne ispravke, odnosno uklanja se iz njih izbrisana oznaka. Spremanjem navedenih promjena zapis je izbrisan i oznaka prestaje biti vidljiva i pretraživa u normativnoj bazi.²⁵
- d. **Ispravci u bibliografskoj bazi podataka.** Brisanjem normativnog zapisa, oznaka se ne uklanja automatski i iz bibliografskih zapisa u kojima je korištena, stoga je potrebno napraviti ispravke u bibliografskoj bazi, odnosno treba ukloniti izbrisanu oznaku i zamijetiti je odgovarajućom oznakom.

3.11. Izmjena uputnica i neusvojenih oblika²⁶

Uputnice je moguće mijenjati dodavanjem, brisanjem ili izmjenama u polju 455 („vidi“ uputnice ili neusvojeni oblici) i polju 555 (uputnice za šire i srodne pojmove) normativnog zapisa. Postupak izrade uputnica opisan je u poglavljima za oblikovanje uputnica: *Uvođenje nove oznake, Struktura i oblik usvojenih oznaka* i *Neusvojeni oblici*.

Dodavanje ili izmjene neusvojenih oznaka. Ako je potrebno, neusvojeni oblici u polju 455 se dodaju, mijenjaju ili brišu. Potrebno ih je potvrditi citiranjem izvora podataka u polju 670. Prije dodavanja ili izmjene neusvojenog oblika treba provjeriti koristi li se već novi oblik u normativnoj bazi kao druga oznaka ili neusvojeni oblik u drugom zapisu. Navođenje istih neusvojenih oblika za dvija različita usvojena oblika nije dozvoljeno.

Dodavanje ili izmjene u polju 555 (širi ili srodni pojmovi). Ako je potrebno uputnice za srodne pojmove se dodaju, mijenjaju ili brišu, a izmjene se rade u oba zapisa. Kada se mijenja postojeća uputnica za srodni pojam u uputnicu za širi pojam, dodaje se polju 555 kontrolno potpolje \$w vrijednosti g, a iz povezanog zapisa se briše unakrsna uputnica 555 \$a.

²⁴ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Deleted Term Information J 132. [Citirano: 2021-02-23]

²⁵ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Changing a Term or Deleting a Genre/Form Authority Record J 130. [Citirano: 2021-02-22]

²⁶ Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Changing References in Genre/Form Authority Records J 135. [Citirano: 2021-02-23]

Obrnuto, ako se širi pojam iz polja 555 mijenja u srodni pojam, briše se kontrolno potpolje \$w\$ vrijednosti g i dodaje se polje 555 \$a\$ u zapis oznake koja se povezuje kao srodni pojam.

4. UDK klasifikacijske oznake za žanr ili oblik

Standardizirana primjena i interpretacija UDK oznaka u normativnim zapisima temelji se na cjelovitom Hrvatskom UDK Online izdanju, dok se UDK oznake u bibliografskim zapisima temelje na Normativnoj bazi UDK.

Opće pomoćne oznake za oblik (Tablica 1d cjelovitog izdanja UDK) iskazane su kao (0...), npr. (042.5) govori, (046) novinski članci, (084.3) karte itd. Budući da tablica ne sadrži sve UDK oznake potrebne za klasifikaciju žanra ili oblika, one se mogu oblikovati na način da se oznaci (0:....) dodaju oznake iz glavnih tablica. Na taj način, primjerice, dodavanjem oznake za strip 741.52 (strip kao tema), dobiva se potreban UDK za djelo u obliku stripa (0:741.5).

Svaka UDK oznaka unosi se u zasebno polje 080. U potpolje \$a se unosi UDK, a u potpolje \$2 godina UDK izdanja.

Primjeri u bibliografskim zapisima:

245 \$a 28. domobranska osječka pješačka pukovnija : na fotografijama iz fundusa Državnog arhiva u Osijeku : katalog izložbe

080 1# \$a (084.12) \$2 2011

080 1# \$a (083.824) \$2 2011

655 \$a *Fotografije*

655 \$a *Katalozi izložbi*

245 \$a Studij na Gregoriani [Zvučna snimka]

080 1# \$a (0:7.096)

080 1# \$a (086)

655 \$a *Radijski programi*

655 \$a *Zvučne snimke*

5. Prilozi

5.1. MARC polja u normativnom zapisu

Uvodno polje

05 Status zapisa

n – nov

c – Ispravljen ili revidiran

d – izbrisan

17 Razina kodiranja

n Potpuni pregledni zapis

001 - Kontrolni broj (NP)²⁷

Generira se sistemski

003 Identifikator kontrolnog broja (NP)

Generira se sistemski

005 Datum i vrijeme zadnje izmjene (NP)

Generira se sistemski

008 Elementi podataka nepromjenljive duljine (NP)

035 Sistemski kontrolni broj (P)

Generira se sistemski

040 Izvor katalogizacije (NP)

\$a HR-ZaNSK

\$b hrv

\$c HR-ZaNSK

\$f nskzs

080 Broj univerzalne decimalne klasifikacije (P)

1. Indikator: 0 – potpuno izdanje. 2. indikator: #

\$a Broj Univerzalne decimalne klasifikacije (NP)

\$2 Identifikator izdanja (NP)

²⁷ (NP) polje nije ponovljivo, (P) polje je ponovljivo

155 Odrednica - žanr/oblik (NP)

Ša Žanr/oblik (NP)

455 Opća uputnica - Žanr/oblik (P) (koristi se ako je primjenjivo)

Ša Žanr/oblik (NP)

555 Unakrsna uputnica - Žanr/oblik (P) (koristi se ako je primjenjivo)

Šw Kontrolno potpolje (NP)

Ša Žanr/oblik (NP)

667 Opća interna napomena (koristi se ako je primjenjivo)

Ša Opća interna napomena (NP)

670 Izvor podataka (P) (obvezno se koristi)

Ša Izvor (NP)

Šb Pronađeni podatak (NP)

Šu Jedinstveni identifikator građe (P)

675 Izvor u kojem podaci nisu pronađeni (NP) (koristi se ako je primjenjivo)

Ša Izvor (P)

680 Opća napomena za korisnike (P) (obvezno se koristi)

Ši Tekst objašnjenja (P)

682 Napomena o izbrisanoj odrednici (NP) (koristi se ako je primjenjivo)

Ši Tekst objašnjenja (P)

Ša Zamjenska odrednica (P)

755 Usvojena odrednica za povezivanje - Žanr/oblik (P) (obvezno se koristi)

1. Indikator: # 2. indikator: 7

Ša Žanr/oblik (NP) (unosi se pojam na engleskom jeziku)

Š2 Izvor odrednice ili pojma (NP) (unosi se enskzs)

952 Ogledna odrednica (koristi se ako je primjenjivo)

Ša Ogledna odrednica/Broj bib. zapisa za izmjenu (NP)

5.2. Citiranje izvora u normativnim zapisima

Zapisi u normativnoj bazi uključuju citiranje izvora u kojem je pojam pronađen (polje 670) i izvora u kojem se podatak/pojam očekuje, ali nije pronađen (polje 675).

Kad god je to moguće u polju 670 navodi se barem jedan hrvatski izvor i izvor LCGFT.

Opća načela citiranja izvora u polju 670

Podatak se može preuzeti iz izvora u obliku u kojem je naveden. Podatak se može kopirati iz bibliografske baze podataka NSK ako je u njoj sadržan. U načelu, navodi se naslov, podaci o odgovornosti, impresum. Za članke iz časopisa navodi se i naslov časopisa, ISSN, podaci o sveščiću te stranice članka. Uz radove iz zbornika navodi se i naslov zbornika i urednik.

Prilikom citiranja izvora koji su dostupni na internetu (djela pohranjena u repozitorijima, e-časopisi, web portali, blogovi, enciklopedije i dr.) navodi se poveznica, pri čemu se obavezno daje prednost trajnim identifikatorima (URN, DOI). Ako ne postoji trajni identifikator, potrebno je navesti datum pristupanja izvoru.

Primjeri:

Citiranje knjige

155 Ša Potraživanja

670 Ša Englesko-hrvatski rječnik prava, međunarodnih odnosa, kriminalistike i forenzičnih znanosti, kriminologije i sigurnosti / Milica Gačić. Zagreb : Naklada Ljevak, 2004.

Šb Potraživanja ; Tražbine ; Tužbeni zahtjev ; Zahtjev

Citiranje članka iz serijske publikacije

155 Ša Zdravstveni plakati

670 Ša Od plakata do plakatiranja : komuniciranje plakatima u Osijeku u prvim desetljećima 20. stoljeća / Zoran Velagić, Merien Gracek. // Libellarium. ISSN 1846-9213. 1, 2 (2008) ; str. 181-202. Šb Zdravstveni plakat Šu <https://hrcak.srce.hr/37155>

Citiranje rada iz zbornika radova

155 Ša Situacijske karikature

670 Ša Dulibić, Frano. Definiranje karikature kao likovne vrste // Karikatura / Brnčić, Jadranka (ur.). Zagreb : Filozofski fakultet : Naklada Slap, 2005. Str. 11-35.

Šb Situacijske karikature ; Geg-karikature ; Crtani vicevi ; Karikature

Citiranje online članka s web-stranice

155 \$a Umjetničke knjige

670 \$a Book art koristi ideju knjige i sve elemente knjige za likovno izražavanje / Irena Frantal // Zih.hr : portal o kulturi i umjetnosti. ISSN 1848-8196. [citirano: 28.1.2020.]

\$b Umjetničke knjige ; Book art \$u <https://www.zih.hr/irena-frantal-book-art-koristi-ideju-knjige-i-sve-elemente-knjige-za-likovno-izrazavanje/>

155 \$a Taktilna kartografska građa

670 \$a Program izrade taktilne karte // Hrvatski savez slijepih (web-stranica) [citirano: 7.1.2020.] \$b Dodirne karte ; Taktilne karte \$u <https://www.savez-slijepih.hr/hr/kategorija/program-izrade-taktilne-karte-254/>

Drugi mrežni izvori

155 \$a Crteži

670 \$a Hrvatski jezični portal [citirano: 4.2.2020.] \$b Crtež ; Skica ; Nacrt \$u <http://hjp.znanje.hr>

155 \$a Skulpture

670 \$a Hrvatska enciklopedija [citirano: 30.3.2020.] \$b Skulptura ; Plastika ; Kiparstvo \$u <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=31555>

Citiranje iz digitalnih repozitorija

Kod citiranja publikacije iz digitalnih repozitorija uvijek se navodi URN publikacije, ne URL repozitorija. Kada se navodi URN, nije potreban datum citiranja.

Primjer

155 ## \$a Geološki profili

670 ## \$a Izrada geoloških profila i 3D prikaza središnjeg dijela Velebita pomoću aplikacije Move : diplomski rad / Vjeran Žrvnar. Zagreb : Sveučilište u Zagrebu, Rudarsko-geološko-naftni fakultet, 2015. \$b Geološki profil \$u <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:169:824960>

5.3. Primjeri normativnih i bibliografskih zapisa

Primjeri normativnih zapisa

Napomena: U primjerima nisu naveden sva polja formata MARC21. Izostavljena su kontrolna polja i polja kodova i brojeva.

155 \$a **Spomenice**

455 \$a Spomen knjige

455 \$a Festschrift

555 \$w g \$a Memorijalna djela

667 \$a Ne miješati sa medaljom kovanom u čast i spomen na neku osobu ili događaj.

670 \$a Hrvatska enciklopedija [citirano: 16.10.2019.] \$b Spomenica \$u <http://enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=57492>

670 \$a Spomen knjiga - 70 godina Pazinske gimnazije / [ur. Galiano Labinjan...et al.]. Pazin : Gimnazija "Otokar Keršovani", 1973. \$b Spomen knjiga

670 \$a Mirna Willer : Festschrift / urednice Tinka Katić i Nives Tomašević. Zadar : Sveučilište u Zadru, 2020. \$b Festschrift

670 \$a LCGFT \$b Festschriften \$u <http://id.loc.gov/vocabulary/marcgt/fes>

680 \$i Odrednica okuplja djela izdana u čast osobe, institucije ili društva, obično prigodom proslave njihove obljetnice. Najčešće su u obliku zbornika radova s biografskim, bibliografskim, znanstvenim i drugim priložima.

755 \$a Memorials \$2 enskzs

Lokalne oznake NSK:

a) s obzirom na povijesne i kulturološke specifičnosti

155 \$a **Urbari**

555 \$w g \$a Pravna građa

670 \$a Urbar modruški od god. 1486. Ogulin : Matica hrvatska, 1997.

670 \$a Hrvatska enciklopedija [citirano: 28.10.2021.] \$b Urbar \$u <https://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=63321>

675 \$a LCGFT [citirano: 28.10.2021.]

680 \$i Odrednica okuplja zbirke propisa prema kojima su se u hrvatskim zemljama uređivali odnosi vlastelina i zavisnoga seljaštva.

755 \$a Urbaria \$2 enskzs

155 \$a **Klapske pjesme**

455 \$a Klapska pjesma

455 \$a Klape

455 \$a Klapa

455\$a Klapsko pjevanje

555 \$w g \$a Popijevke (glazba)

555 \$w g \$a Klapska pjesma

670 \$a Dalmatinska klapska pjesma / Nikola Buble. Omiš : Centar za kulturu ; Split : Umjetnička akademija Sveučilišta, 1999. \$b Klapska pjesma

670 \$a Narodna glazba u općeobrazovnoj školi : na primjeru dalmatinske klapske pjesme / Vedrana Milin-Ćurin. // Bašćinski glasi 5 (1996) ; str. 173-188. \$b Klapska pjesma

670 \$a Proleksis enciklopedija [citirano: 19.11.2019.] \$b Klapsko pjevanje

675 \$a LCGFT [citirano: 19.11.2019.]

675 \$a Muzička enciklopedija / gl. ur. K. Kovačević. 2. izd. Sv. 2. Zagreb, 1990.

680 \$i Odrednica okuplja homofone, a capella napjeve, prepoznatljive po svojoj unutrašnjoj glazbenoj strukturi- kretanju melodijskih linija glasova, harmonijskoj konstrukciji i sadržaju tekstova napjeva.

755 \$a Klapa songs \$2 enskzs

b) s obzirom na vrstu građe

155 \$a **Naljepnice**

455 \$a Etikete

455 \$a Samoljepive sličice

455 \$a Samoljepljive sličice

555 \$w g \$a Sitni tisak

667 \$a U LCGFT postoji uži pojam "bumper stickers".

670 \$a Hrvatska enciklopedija [citirano: 28.8.2019.] \$b Etiketa ; Naljepnica \$u <https://www.enciklopedija.hr/natuknica.aspx?id=18498>

675 \$a LCGFT [citirano: 28.8.2019.]

680 \$i Odrednica okuplja komade papira bilo koje veličine, oblika ili boje, s tekстом i/ili simbolom, s ljepljivom poledinom koja se može pričvrstiti na prikladnu površinu.

755 \$a Stickers \$2 enskzs

Hijerarhijska struktura oznake *Informativna djela*²⁸.

a. Prikaz u online katalogu NSK:

Sistemski broj	000736106
Odrednica	Informativna djela
Neusvojeni oblik	Informativne publikacije
Napomena	Pristupnica okuplja djela čija je glavna svrha bilježenje i prenošenje činjeničnih podataka.
Odrednica (engl.)	Informational works
Uži pojam	Plakati
Uži pojam	Sažeci
Uži pojam	Zračne fotografije
Uži pojam	Anali i kronike
Uži pojam	Referentna djela
Uži pojam	Serijske publikacije
Uži pojam	Obrasci
Uži pojam	Konferencijski materijali
Uži pojam	Zapisi (dokumenti)
Uži pojam	Opisi posla
Uži pojam	Priopćenja za medije
Uži pojam	Programi (publikacije)
Uži pojam	Blogovi
Uži pojam	Elektroničke knjige
Uži pojam	Potraživanja
Uži pojam	Filmske špice
Uži pojam	Lokalne povijesti
Uži pojam	Biografije
Uži pojam	Registri sudskih odluka
Uži pojam	Dokumentarne fotografije
Uži pojam	Apologetska djela
Uži pojam	Studije slučajeva
Uži pojam	Sudske odluke i mišljenja
Uži pojam	Sudski poslovnici
Uži pojam	Akademske radovi
Uži pojam	Statuti i kodeksi

²⁸ Prikazom nisu obuhvaćeni svi uži pojmovi.

b. Prikaz MARC polja u online katalogu NSK:

FMT	AU
LDR	00000nz a22 n 4500
001	000736106
003	HR-ZaNSK
005	20220201084808.0
008	190820 anznnbabn a a a
035	a (HR-ZaNSK)000736106
040	a HR-ZaNSK b hrv c HR-ZaNSK f nskzs
155	a Informativna djela
455	a Informativne publikacije
670	a LCGFT b Informational works u https://lcn.loc.gov/gf2014026113
680	i Pristupnica okuplja djela čija je glavna svrha bilježenje i prenošenje činjeničnih podataka.
755 7	a Informational works 2 enskzs
555	a Plakati w h
555	a Sažeci w h
555	a Zračne fotografije w h
555	a Anali i kronike w h
555	a Referentna djela w h
555	a Serijske publikacije w h
555	a Obrasci w h
555	a Konferencijski materijali w h
555	a Zapisi (dokumenti) w h
555	a Opisi posla w h
555	a Priopćenja za medije w h
555	a Programi (publikacije) w h
555	a Blogovi w h
555	a Elektroničke knjige w h
555	a Potraživanja w h
555	a Filmske špice w h
555	a Lokalne povijesti w h
555	a Biografije w h
555	a Registri sudskih odluka w h
555	a Dokumentarne fotografije w h
555	a Apologetska djela w h
555	a Studije slučajeva w h
555	a Sudske odluke i mišljenja w h
555	a Sudski poslovnici w h
555	a Akademski radovi w h
555	a Statuti i kodeksi w h

Primjeri bibliografskih zapisa

Napomena: prikazani bibliografski zapisi nisu potpuni, odabrana su polja koja ilustriraju primjenu oznaka za žanr ili oblik.

a. Dodijeljene oznake za žanr ili oblik uz predmetne oznake

245 \$a Jeronimove hagiografije / \$c priredili i preveli s latinskoga Vesna Badurina-Stipčević, Vinko Grubišić.

600 \$a Hieronymus, \$c sanctus \$2 nskps

650 \$a Kršćanski sveci \$v Biografije \$2 nskps

650 \$a Pustinjaci \$2 nskps

655 \$a **Hagiografije** \$2 nskzs

245 \$a Modeliranje i matematika : \$b zbornik radova / \$c 10. stručno-metodički skup Metodika nastave matematike u osnovnoj i srednjoj školi, Pula, 10. - 12. studenoga 2017. ; [glavni urednik Robert Gortan].

650 \$a Matematika \$x Nastava i učenje \$v Kongresi \$2 nskps

655 \$a **Zadatci i vježbe** \$2 nskzs

655 \$a **Radovi i zbornici s konferencija** \$2 nskzs

245 \$a Mari, Golfi, Isole, Spiagge, Porti, Città, Fortezze, ed altri Luoghi Dell' Istria, Quarner, Dalmazia, Albania, Epiro, e Livadia / \$c Vincenzo Maria Coronelli ; [predgovor Josip Faričić].

500 \$a Pretisak izd. iz 1694. godine.

650 \$a Gradovi \$z Hrvatska \$y Novi vijek \$v Karte \$2 nskps

650 \$a Kartografski prikazi \$z Jadransko more (obala) \$y Novi vijek \$2 nskps

655 \$a **Stare karte** \$2 nskzs

655 \$a **Faksimili** \$2 nskzs

245 \$a Istromletački lingvistički atlas : \$b kazala (ImLAK) = Atlante linguistico istroveneto : indici (ALLvl) = Istrobeneški lingvistični atlas : kazala (IbLAK) / \$c Goran Filipi, Barbara Buršič Giudici ; (u suradnji s Irene Pribaz).

650 \$a Istromletački govor \$z Istra \$2 nskps

650 \$a Talijanski jezik \$x Narječja \$z Istra \$2 nskps

655 \$a **Lingvistički atlas** \$2 nskzs

245 \$a Berkeley Physics Course u studiranju fizike na PMF-u : \$b prilog povijesti Fizičkog odsjeka Prirodoslovno-matematičkog fakulteta Sveučilišta u Zagrebu s posebnim osvrtom na generaciju studenata upisanih na studij fizike u akad. god. 1976./1977. / \$c Branko Hanžek, Franjo Marić.

610 \$a Prirodoslovno-matematički fakultet (Zagreb). \$b Fizički odsjek \$x Povijest \$2 nskps

650 \$a Fizika \$x Nastava i učenje \$x Visoko školstvo \$2 nskps

650 \$a Studenti fizike \$z Zagreb \$v Popisi \$2 nskps

655 \$a **Katalozi kolegija** \$2 nskzs

245 \$a Stora vävboken / \$c Laila Lundell ; teckningar Tomas Lundell.

650 \$a Ručno tkanje \$z Švedska \$2 nskps

650 \$a Dekoracije i ornamenti \$z Švedska \$2 nskps

655 \$a **Knjige uzoraka** \$2 nskzs

245 \$a Spallato / \$c [Domenico Zenoi].

520 \$a Prikaz grada Splita i njegove okolice iz ptičje perspektive.

651 \$a Split \$2 nskps

655 \$a **Ptičje perspektive** \$2 nskzs

655 \$a **Grafike** \$2 nskzs

655 \$a **Bakropisi** \$2 nskzs

245 \$a Lastovski statut / \$c [uvodne studije napisali Josip Lučić, Antun Cvitanić].

630 \$a Lastovski statut (1310.) \$2 nskps

655 \$a **Statuti srednjovjekovnih gradova** \$2 nskzs

b. Dodijeljene oznake za žanr ili oblik djelima bez predmetnih oznaka

245 \$a Zagreb grad poezije : \$b 5. festival / \$c Dizajn : Studio Imago.

520 \$a Na plakatu je reproducirana slika Borisa Bućana naziva "Moja apstraktna slika" s prikazom mlade žene s leđa, u šarenoj suknji. Na poleđini je otisnut program festivala.

655 \$a **Kazališni plakati** \$2 nskzs

245 \$a Ayako / \$c [tekst i crtež Osamu] Tezuka ; [prijevod Nikola Pezić].

655 \$a **Mange** \$2 nskzs

655 \$a **Grafički romani** \$2 nskzs

245 \$a Angry birds = \$b Bijesne ptice : zbirka naljepnica / \$c tekst Cavan Scott ; ilustracije Terese Bast ; prevela s engleskoga Lidija Vinković.

655 \$a **Naljepnice** \$2 nskzs

655 \$a **Albumi (knjige)** \$2 nskzs

245 \$a Breviarvm Romanum : \$b ex decreto Sacrosancti Concilij Tridentini restitutum, Pii V. Pont. Max. iussu editum, et Clementis VIII. auctoritate recognitum.

655 \$a **Brevijari**

245 \$a Kartice za kišne dane (i socijalno distanciranje) \$h [Elektronička građa] : \$b 55 ideja za obiteljske aktivnosti koje povezuju i grade psihološku otpornost / \$c Tea Brezinščak.

655 \$a **Obrazovne igre** \$2 nskzs

245 \$a Duet iz operete Adieu Mimi / \$c [Ralph] Benatzky. Grofica Marica duett : Lisa i Zsupan / [Emmerich Kalman] ; [izvode] operetna subr. [subreta] M. [Mila] Popović-Mosinger i operetni tenor V. [Vladimir] Majhenić.

655 \$a **Operete** \$2 nskzs

655 \$a **Ulomci** \$2 nskzs

245 \$a Sjemenišna kuharica / \$c [uredio Daniel Vranešić].

655 \$a **Kuharice** \$2 nskzs

655 \$a **Faksimili** \$2 nskzs

6. Literatura

1. Library of Congress Genre/Form Terms Manual. Dostupno na: <https://www.loc.gov/aba/publications/FreeLCGFT/freelcft.html#GFTmanual>
2. ISO 25964-1:2011 Information and documentation – Thesauri and interoperability with other vocabularies. Part 1: Thesauri for information retrieval. Geneva : ISO, 2011.
3. Pravilnik za opis i pristup građi u knjižnicama, arhivima i muzejima. Zagreb : Hrvatski državni arhiv : Muzejski dokumentacijski centar : Nacionalna i sveučilišna knjižnica u Zagrebu, 2021. Dostupno na: <https://pravilnik.kam.hr>